

Slovenski dom

Štev. 59

V Ljubljani, v soboto, 13. marca 1943-XXI

Leto VIII.

Izjelo se ooblaščenke za oglaševanje italijanskega to tujega
izvora Unione Pubblicità Italiana S. A. MilanoUredništvo in uprava: Kopitarjeva & Ljubljana
Redazione Amministrazione: Kopitarjeva & LjubljanaConcessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano

Attacco di aerosiluranti al porto di Bona

**Tre piroscafi colpiti, 10 velivoli
abbattuti**

In Tunisia puntate di mezzi corazzati sono state respinte dal fuoco dell'artiglieria e dell'aviazione.

Dieci velivoli risultano abbattuti, quattro dai cacciatori italiani e germanici, quattro dalle batterie contro-aeree e due dai nostri carri armati.

Incursioni su località nei pressi di Tunisi causavano numerosi morti e feriti tra la popolazione.

Nel tardo pomeriggio di ieri nostre formazioni di aerosiluranti raggiungevano la rada di Bona ove colpivano tre piroscafi alla fonda.

Nel Mediterraneo centrale la caccia tedesca di scorta ad un convoglio ventata un tentativo di attacco di bombardieri facendone precipitare due in mare.

Questa notte velivoli avversari hanno sganciato bombe su Palermo e dintorni: vengono segnalati tre morti e dieci feriti, danni sensibili a fabbricati civili.

Dalle operazioni della giornata un nostro aereo non ha fatto ritorno.

Un nostro sommergibile non è tornato alla base. Quasi tutto l'equipaggio è salvo.

Napad torpednikov na pristanišče Bona

**Trije parniki zadeti, 10 letal
sestreljenih**

V Tuniziji sta topniški ogenj in letalstvo odbila sunke oklepnih vozil. Kaže, da je zbitih 10 letal: 4 so sestrelili italijanski in nemški lovci, 4 protiletalske baterije, 2 pa naši oklepni vozovi.

Letalski napadi na kraje v okolici Tunisa so med prebivalstvom povzročili veliko mrtvih in ranjenih.

Včeraj pozno popoldne so oddelki naših letalskih torpednikov dosegli luko v Boni, kjer so zadeli 3 zasidrane parnike.

Na srednjem delu Sredozemskega morja, so nemški lovci, ki so spreminjali nek konvoj, izjavili poskus napada bombnikov ter 2 zbili v morje.

Nocoj so nasprotnikova letala metala bombe na Palermo in okolice. Poročajo o 3 mrtvih in 10 ranjenih. Na civilnih poslopih je znatna škoda.

Z nastopov tega dne se eno naše letalo ni vrnilo.

Ena naša podmornica se ni vrnila v oporišče. Skoraj vsa posadka je na varnem.

Zimska bitka je pri kraju

Harkov znova v nemških rokah

**Sovjetski napadi pri Orlu popuščajo — Na drugih odsekih zaradi stalne
odjuge samo krajevni spopadi — V Tuniziji zavrtnjeni zavezniški sunki**

Hitlerjev glavni stan, 13. marca. Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj objavilo tole uradno vojno poročilo:

Po zmagovitih zaključkih zimske bitke med Dnjeprom in Doncem, ki je uničila upanje boljševikov v ponovno osvojitve Ukrajine, so naše čete nadaljevale napade v smeri proti Harkovu. Oklepní in grenadirski ter napadalni oddelki vojske in SS so pogazili pred mestom globoko razvrščene sovjetske postojanke in so iz več smeri vdrlí v mesto. Močni poulični boj se še nadaljuje. Severno in severozapadno od mesta so nemške divizije vrgle nasprotnika nazaj proti vzhodu. V zasledovanju so bile bežeče sovjetske čete uničene. Močni oddelki letalstva so skupaj z madžarskim in slovaškimi letalskimi silami v neumornem delovanju posegli v boje na kopnem.

Zaradi težkih izgub, ki so jih utrpeli v zadnjih tednih, so napadi sovjetskih čet na odseku pri Orlu znatno popustili. Posamezni šibkejši sovjetski napadi so se ponesrečili. V takojšnjem protinapadu so nemški oddelki uničili včeraj še dva sovjetska polka.

Med premikanjem za skrajšanje nemške bojeve črte je bilo mesto Vjazma zopet po temeljitim uničenju vseh za vojno važnih naprav in potem, ko so se pred tedni odpeljali vojni material in oskrbovalne zaloge, v pretekli noči brez boja izpraznjeno.

Novi uspehi nemških podmornic:

**V celoti je bilo potopljenih 47 ladij s skupno
282.000 tonami**

Hitlerjev glavni stan, 13. marca. s. Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj objavilo tole posebno uradno vojno poročilo:

Naše podmornice so v poslednjih 24 urah objavile nove važne uspehe v Sredozemskem morju, v Severnem morju in na Atlantskem oceanu. 11 velikih ladij s skupno 75.000 tonami, ki so plule v ladijskem sprevedu z oskrbo za Severno Afriko,

Seja državnega vodstva fašistovske stranke

**Tajnikovo poročilo o skrbi stranke za žrtve letalskih napadov — Delo za podpiranje vojakov in delavstva
Stanje strankinih organiziranih sil**

Rim, 13. marca. s. Pod predsedstvom Duceja je 11. marca ob 17. uri bila seja državnega vodstva fašistovske stranke. Navzoči so bili podtajniki, člani in nadzorniki. Po pozdravu Duceju je tajnik stranke izrekel tovariške čestitke črnih srajc novim članom, ki bodo v državno vodstvo prinesli krepak prispevek vere in skušnje. Nato je začel z obsežnim poročilom o delovanju stranke v tej zadnji dobi. To delovanje se je po Ducejevih navodilih vedno bolj usmerjalo v nujnosti, ki jih določa vojno stanje.

Za vojake in delavce

Fašistovske organizacije so napele vse sile, da bi vselej in povsod dale čuti ljubečo vzajemnost vlade z bojujočim se ljudstvom. Z nešteti, časi primernimi pobudami so pomagale vojakom, delavcem in vsem, ki so jih vojni dogodki odtegnili rednemu življenju.

Vedno neposrednejšemu prilagojevanju potrebam ljudstva je treba pripisovati novo sestavo vodstva. To vsebuje zvezne tajnike iz raznih pokrajin, kar omogoča neposrednejši stik osrednjih ustanov z idealnimi in praktičnimi težnjami ljudskih množic. Zaradi tega so bila izvedena številna nadzorovanja pri organizacijah po vsej Italiji, zvezni tajniki pa so imeli več poročil, ki naj bi zlasti prizadevanjem glede prehrane pomagala k čim večjemu uspehu.

Med tem vnetim in budnim delom je stranka zlasti upoštevala potrebe tistega prebivalstva, proti kateremu sovražnik s svojimi divjaskimi in ustrahovalnimi nastopi najbolj razsaja. Po natančnih Ducejevih navodilih je v ta namen izdelala pravila za novo državno združenje rodbin civilistov, ki so padli ali bili pohabljeni zaradi letalskega bombardiranja. Ustanovitve te organizacije je stvaren dokaz zanimanja, s katerim stranka nudi varstvo vsem, ki s ponosnim duhom prenašajo težave in žrtve vojne, zraven pa z vsem svojim duhom streme k zmagi. Združenje, ki bo podrejeno neposredno stranki, hoče uradno posvetiti vse vrednote, ki pomagajo dati hrane dejanski veri ljudstva, izraženi z žrtvijo in krvi civilnega prebivalstva, ki z vzvišeno nesebičnostjo in rodoljubnim razumevanjem prenaša posledice nasprotnikove zlobnosti in vedno bolj ojačuje čustva nepotlačljivega sovražstva do sovražnika.

Ustanovitve tega združenja bo še bolj prilagodila delo stranke tvarnim in moralnim potrebam prizadetih ter omogočila vedno primernejšo pomoč, pri čemer ji bodo služile fašistovske organizacije, ki so po svojem ustroju za to najbolj primerne.

Naloge podpornih središč

Drug dokaz naglega in ustvarjajočega sloga na tem področju so navodila, ki jih je državno vodstvo na Ducejevo zapoved dalo glede izvajanja

pomoči za tiste, ki jih je prizadelo letalsko bombardiranje. Bistveno orodje te pomoči bo odslej nova ustanova stranke. Ta ustanova bo podporno središče za tiste, ki jih je prizadel nasprotnikov vojni napad. Ta središča bodo imela poglobitve naloge:

1. Sprejeti prizadete naglo in takoj po napadu ter jim dati prvo moralno in stvarno pomoč.

2. Na posebnem obrazcu zbrati izjave rodbinskih poglavarjev in posameznikov o prizadeti škodi, o številu rodbinskih članov, ki jih je treba podpirati, o njihovih takojšnjih potrebah, o možnostih, kako bi se jih dalo spraviti pod streho pri sorodnikih ali prijateljih v kraju ali po drugih občinah.

3. Takoj in kar se da hitro opraviti morebitne popravilne delo.

4. Izdati poglavarjem prizadetih rodbin: a) izjavo, ki po možnosti vsebuje približen popis preštane škode in prejete podpore; b) potrebna nakazila za nakup hrane in morebitne in neogibno potrebne obleke; c) nakazila za prebivanje v hotelih, skupnih spalnicah itd. za čas, ki je nujno potreben za odselitev iz prizadetega kraja.

5. Zbrati prošnje za dnevno stalno podporo. Te prošnje je potem treba oddati upravnim oblastem, pristojnim za določanje obsega podpore.

6. Takoj dati prizadetim denarno pomoč za neposredne življenjske potrebe in sicer v obsegu, ki se zdi primeren fašistovskemu tajniku in zaupniku krajevnih skupine.

7. Določiti vsaki rodbini ali osebi kraj za končnoveljavno prebivališče in določiti način za preselitev, pri čemer je treba upoštevati podatke s seznama, ki navaja sprejemalne možnosti prebivalstva v raznih pokrajinah. Ta seznam bodo sestavili prefekti v sodelovanju s fašistovskimi organizacijami.

8. Podpirance dejansko napotovati v spalnice in obednice. Če bo treba, bodo podpora središča skrbela tudi za pomoč preseljenecem, ki potujejo skozi kraj, in če bo treba, bodo ustanovila tudi tehnični urad, ki bo poškodovancem pomagal pri vsem, kar je potrebno, da dosežejo povrnitev škode.

Propaganda in pomoč

Podporna središča bodo začela z delom takoj, da bi z najkrajšo naglico izpolnili naloge, katere jim je določil Duce. Ustanovitve teh središč bo ljudstvo sprejelo z globoko hvalečnostjo, ker so dokaz nagle skrbi in stvarnega priznanja, s katerim vlada spremlja in podpira prebivalstvo, izpostavljen ameriškim in angleškemu nasilju, in glede katerega je nasprotnikovo prizadevanje toliko bolj jalovo, kolikor je okrutnejše.

Enako so nujnosti vojne stanja navdihovale tudi druge panoge strankine delavnosti, tako na primer oddelek za propagando in tisk in podporni oddelek. V zadnjem polletju je poslalo državno vodstvo stranke zvezam fašističnih bojovnikov in drugim društvom več kakor 251.000 zavojev propagandnega materiala. V raznih industrijskih in poljedelskih družbah v 80 pokrajinah je bilo 507 zborovanj, organiziranih je več kakor 538.000 delavcev. Prirejenih je bilo 168 radijskih sestankov za skupno poslušanje posebnih oddaj, prav tako pa tudi pet tedenskih novičarskih oddaj za kmetijsko ljudstvo.

Seznam vpisanih do 28. februarja XXI

bojevniških fašistov 2.653.907, fašističnih vsoučiliščnikov 60.990, GIL 3.720.000, ženski fašisti 359.370 članice kmetijske gospodinjice 792.318 članice, delavke in gospodinjice posl. 222.093, fašistična podpora organizacija za šole 425.300 članov, fašistična podpora organizacija za javno podpiranje 257.051, podpora organizacija za državna podjetja 131.915, podpora organizacija železničarjev 161.643, podpora organizacija nočnih uslužbencev 86.621 in dopoljavajo 3 milijone 795.304 članice. Ni treba poudarjati, da te številke ne obsegajo vseh članov, kajti stranka ima 1.587.082 članov in vojaški sunki s njim pa tudi nešteto funkcionarjev. Kako se razviti iz vsakodnevnih objav strankinih glasil, so ti člani mnoga bojišča oskrpili s svojo plemenito krvjo in s tem popisali številne strani svoje junaštva in vdanosti, katero zna fašistična Italija v polni meri ceniti. Globoko priznanje je vzbudilo v tem času tudi vedenje oddelkov AMIR-ja, ki je predstavljal trden steber očitja in sre pred sovražnikovo oblastjo in skozi trde boje in ohranil svoj bojevniški ogenj in temeljito zavest svojih dolžnosti. Ti oddelki so resnično zaslužili visoko pohvalo, s katero je Duce hotel izraziti vso hvaležnost ponesne in vzradočene domovine.

Italijanski narod je prepričan, da gre v tem velikem boju proti amerškemu in angleškemu pohlepu ne samo za čast, življenje in bodočnost domovine, marveč vprav za zahodno omiko, ki jo je rešil Duce, s tem da je po krivcih in izdaistih nad evropskimi narodi po prejšnji vojni prvi opominjal na boljševiško nevarnost. Po svojem velikem duhu je obupal narodno zavest in vsem prikazal nove vzore, tako da se danes mladi narodi bijejo in zmagujejo za pravico in resnično svobodo. Tajnik stranke je zaključil svoje poročilo s trditvijo, da je narod prepričan o zmagi in da stranka po velikem in svečanem poročstvu vztrajno korake naprej.

Farnesijevo poročilo o razlikovanju služb

Po tehtnem govoru ministra Vidussonija je nastopil namestnik tajnika Farnesi, ki je prikazal, kako je bil izpolnjen sklep, sprejet na zborovanju 26. maja, glede prevzema in ohranitve upravnih služb. Tedaj je bil ustanovljen odbor, ki naj bi po

V to delo so bili v velikem obsegu vpreženi tudi uradniki in voditelji sindikatov, ki so na navedenih zborovanjih razlagali vprašanja, ki so se tikala različnih slojev z orizom na vojno. Po svojem tiskovnem uradu je stranka poskrbela tudi za dvig in vzporeditev delovanja uradnih glasil in tednikov fašističnih bojevniških zvez. Tako je razširjala s temi tisti in objavami tiskovnega urada stranke najvažnejša navodila za politično usmeritev in bistvene trenutne novosti.

Posebno živahno je bilo delovanje bojevniškega urada, kateremu je bila zaupana razdelitev 100 milijonov vrednega blaga za skupno ali posamično podpiranje, zlasti čet na bojišču ali na zasednih področjih. Razen tega je stranka veliko prispevala k sestavi podpornih vlakov, namenjenih za glavni stan vojske. Nadaljevalo se je razdeljevanje 500.000 zavojev in to delo bo končano marca. Med bojevnikmi je vzbudilo najlepše priznanje. Končno je bila izboljšana tudi radijska služba za podpiranje vpoklicancev in njihovih družin. V okviru obsežnega delovanja v korist bojujočega se naroda je bila posebna pozornost posvečena čuvanju pravic delavcev, ki v tovarnah in delavnicah z zagrizeno odločnostjo tekmujejo za vojni napor ostalega naroda. Z nagradami, razpisanimi ob 20 letnici, je režim znova pokazal, kako mu je pri srcu usoda delavskih množic. Te so plemenite ukrepe po volji Duceja sprejele z živimi dokazi hvaležnosti in so ojačile svoj trdni sklep, da bodo sodelovale in delale z ognjem in vztrajnostjo za povečanje izdelave, ki je temeljni kamen vojaške moči.

Menze v podjetjih

V soglasju s pristojnimi ministrstvi in sindikati so bila rešena vsa vprašanja, nanašajoča se na podpiranje posameznih kategorij, posebnop na se je podpiralo povečanje skupnih menz po obratih. V ta namen je stranka izpeljala posebno akcijo, da bi poskrbela delavcem, posebnop na tistim, ki so zaposleni pri vojni izdelavi in opravljajo najtežja dela, čim tečnejšo in obilnejšo jed, zraven tega pa je storila vse, da se ne bi zmanjšale možnosti za živilsko oskrbovanje njihovih družin. Cilj je bil dosežen tudi zato, ker je ministrstvo za kmetijstvo in gozdovalstvo dovolilo posebne dodatke. Dosežene uspehe lahko povzamemo v številnih takole: čez 4000 skupnih menz deluje, v njih pa se hrani nad 1 milijon 100.000 ljudi. Toda te številke še niso dokončne, kajti nove menze se ustanavljajo.

Prežeta z razumevanjem za potrebe naroda v vojni je stranka bdela tudi nad vsemi gospodarskimi področji, bodisi da je pospeševala rešitev sindikalnih delovnih sporov, bodisi da je sodelovala pri reševanju najnujnejših vprašanj, nanašajočih se na kmetijsko orodje, organizacijo preskrbe in razdeljevanje potrebnih za široko ljudsko porabo. Najvidnejše znamenje trdne vere in zaupanja, s katerim vojskujoči se narod spremlja delovanje fašističnih organizacij, so številke članov stranke na dan 28. februarja XXI., razvidne iz seznama, ki ga je tajnik stranke predložil Duceju:

fašističnem načelu, da ne sme noben član prevzeti ali imeti upravne službe, če opravlja kako politično službo ali službo v javni blagor, pregledal vse osebne položaje. S tem naj bi se napravila razlika med »svetim in posvetnim«. To razlikovanje je zlasti v sedanjem trenutku velike politične in pravne važnosti.

Odbor je že pregledal prvo skupino senatorjev in nar. svetnikov, ki so po svojih osebnostih in nalogah ustrezali omenjenemu sklepu. V tej skupini so trije razredi: a) svetniki in senatorji, katerih služba se nanaša samo na politično delovanje; b) svetniki in senatorji, ki delujejo kot industriji, ravnatelji bank ali tehnični ravnatelji itd.; c) svetniki in senatorji, katerih službeno delovanje izvira iz lastnih naloženih kapitalov ali iz izrednih osebnih darov, po katerih so prevzeli vodstvo in nadzor nad velikimi področji narodnega gospodarstva življenja. Po pregledu osebnih služb, ki je bil opravljen po načelu, da je treba ločiti »sveto od posvetnega«, so bile našete za člane prve skupine tiste službe, ki niso v zvezi s poglavitnim delom članov te skupine. V tretjem razredu pa naj člani sami vestno pregledajo, katere njihove službe gredo v splošno korist ali ne. Farnesi je zaključil poročilo s trditvijo, da je preiskava dokazala, da ne drži pretirani ugovor, češ da se tak pregled službenega delovanja članov fašistov ne da izvesti.

Potem je Duce prikazal splošni položaj v zvezi z razvojem vojnih dogodkov ter dal nekaj navodil, po katerih naj bi stranka bila čedalje bolj potrebna vez med državo in narodom na vseh poljih narodnega življenja. Duce je pohvalil delovanje zveznih tajnikov, ki se zlasti prizadevajo za pomoč bojevnikom in njihovim družinam ter krepijo pravno moč italijanskega naroda, ki se z vsemi gmetnimi in npravnimi silami napreza za zmago.

Vesti 13. marca

Ulstrska policija je odkrila priprave irske republikanske vojske za sabotiranje vojnih naporov na Severnem Irskem in za pokolj političnih oseb.

Japonskemu kemiku se je posrečilo izdelati prozorno svilo, ki bo služila namesto stekla.

9486 tonsko japonsko bolniško ladjo je napadla nasprotna podmornica jugovzhodno od Palaua, a je kljub temu varno priplula v pristanišče.

16.000 žensk so doslej spravili v aktivno službo vojske, mornarice in letalstva v Združenih državah. Več tisoč žena pa se uri na posebnih tečajih. Uradno računajo, da bo do januarja 1944 mobiliziranih in vojaških oddelkih okrog 200.000 žen.

Natečaj za propagandni turistični tečaj

Umetniki v Ljubljani so z velikim zanimanjem vzeli v vednost obvestilo Pokrajinskega poverjenstva za tujski promet o razstavi propagandno-turističnega plakata (lepaka).

Stalne pobude za razne natečaje v korist naših umetnikov kažejo blagohotno razumevanje za potrebe ljubljanskih umetnikov.

Propagandni lepak je velikega pomena za turizem, ker morejo barve in predmeti na njem takoj vzbuditi zanimanje in privabiti tujca.

Pokrajinsko poverjenstvo za tujski promet dopolnjuje navodila natečaja v toliko, da morajo biti lepaki 0,62 m široki in 1 m visoki.

S tem obvestilom so vsi umetniki javljeni, da se morajo upoštevati pri pripravi svojih del. Omenjamo dalje, da znaša znesek, ki ga ima razsodišče za nagrado na razpolago, 5000 lir.

Navodila za natečajni lepak

1. Pokrajinsko poverjenstvo za tujski promet priredi razstavo propagandno-turističnih plakatov, ki bo od 12. do 27. junija t. l. v Jakopičevem paviljonu.

2. Na razstavi lahko sodelujejo vsi umetniki ljubljanske pokrajine z enim ali več deli, ki pa morajo biti podani učinkovito in razumljivo z umetniškega, kakor tudi dokaznega stališča glede načina življenja ali pogleda na pokrajino ljubljanske pokrajine, tako da je mogoče takoj oblikovati motiv propagandno-turističnega pomena.

Kompozicije v barvah, dimenzija 0,62 m širine in 1 m višine morajo biti pripravljene za takojšnjo reprodukcijo za tisk in barve.

3. Oni, ki želijo sodelovati pri razstavi, morajo sporočiti svoj pristop Pokrajinskemu poverjenstvu za tujski promet Ljubljana, Gledališka 11, do 20. maja z označbo števila del in naziva motivov, ki bodo predloženi.

4. Dela morajo biti poslana v Jakopičev paviljon v terminu, ki bo šele določen. Na hrbitu morajo nositi plakati osebne podatke tekmovalca, naziv motiva in ev. prodajno ceno.

5. Razsodišče, sestavljeno iz treh članov Pokrajinskega poverjenstva za tujski promet, Združenja umetnikov in profesoristov, bo popreje pregledalo in nepristransko izbralo odgovarjajoča dela, ki se bodo tudi nagradila. Odločitve razsodišča so neizpodbitne.

6. Razsodišče ima na razpolago za nagrade 5000 lir.

Nagradjena dela preidejo v last prireditelja razstave.

7. Dela, ki ne bodo izbrana za razstavo, jih morajo dvigniti interesi v treh dneh po obvestilu. Razstavljena dela, ki ne bodo prešla v last Poverjenstva ali ev. kupca, bodo na razpolago razstavljalcem tri dni po zaključitvi razstave. Ona dela, ki ne bodo dvignjena v tem času, bodo prešla v last prireditelja razstave.

Slikar in skladatelj prof. Saša Šantel - šestdesetletnik

Ljubljana, 13. marca.

Retrospektivna razstava v Jakopičevem paviljonu in priprava za komorni večer skladb prof. Saše Šantla ob priliki njegove 60. letnice, katere smo najavili v časopisu s kratkimi noticami, pričajo, da obhaja jubilej mož, ki je s svojim delom tesno povezan z javnostjo.

V kratkih vrsticah je težko podati lik tega velikega umetniškega ustvarjalca, ki proslavlja ob 60. letnem jubileju tudi 30. letni jubilej umetniškega delovanja tako na glasbenem, slikarskem, kakor tudi publicističnem polju.

Saša Šantel se je rodil 15. marca 1883 v Goriziji. Njegov oče je bil profesor matematike, mati pa se je bavila tudi s slikarstvom. Prav to je vplivalo na mlado Šantlovo duševnost. V krogu matere in esteta si je Šantel izoblikoval glasbenega in slikarskega duha, ki ga je kot gimnazijanskega abiturienta postavil pred izbiro. Na koncu je odločil, da je Šantel dobil štipendijo in odšel na slikarsko šolo na Dunaj, ki je vzgajala profesojski naraščaj za srednje šole. Iz te šole je izšlo že mnogo odličnih slikarjev. Šantel je nato obiskoval še Brockhoffovo grafično šolo v Monakovem. Za časa študija na Dunaju se je vpisal tudi na filozofsko fakulteto in poslušal predavanja iz umetnostne zgodovine, zasebno pa se je ukvarjal tudi še z glasbo. Po končanih študijah je služboval na različnih gimnazijah. do

Za postni čas je Rokodelski oder pripravil Klubundovo dramo »Praznik cvetočih češenj«. Delo, ki nam je po snovi in dogajanju sicer tuje, po idejni zamisli pa zelo sorodno, ima v sebi polno življenjske teže in življenjske resničnosti, ki je prepletajoča se z orientalsko mistiko izražena na čudovit, čisto svojski način. Trpkost dejanja samega zadobi s tem nek poseben, odrešujoč prizvok, ki povzroča, da izzveni težka drama kot prelepa pesem ljubezni in žrtvovanja. Premiera dela bo v nedeljo 14. marca ob pol 6 popoldne na Rokodelskem odru. Vstopnice si oskrbite v predprodaji, ki bo na dan predstave od 10-12 in tri ure pred pričetkom v društveni pisarni, Petrarkova 12-I., desno.

kler se ni stalno naselil v Ljubljani, kjer danes uvaža nčence na Srednji tehnični šoli v dekorativno slikarstvo.

Prof. Saša Šantel se je uveljavil tudi kot grafik in knjižni ilustrator. Njegov grafični talent odlikujejo številne ilustracije, ki jih pozna naša javnost iz Meškove mladinske povesti »Mladim srcem« itd. — Umetnik je naslikal poleg mnogih drugih umetnin za Glasbene Maticе tudi okrog 140 portretov slovenskih glasbenikov od Trubarja in Gallusa-Petelina do najnovejših skladateljev. Društvo slovenskih likovnih umetnikov ga je za priznanje, zlasti pa za njegovo delavnost izvolilo za predsednika. Narodna galerija pa je dobila v njem vzornega, že skoraj 10. letnega tajnika.

Prof. Saša Šantel pa je tudi glasbenik in skladatelj in le njegova osebna skromnost skriva njegovo plodovito in bogato glasbeno življenje. Staroslov, maša za zbor in orkester, sonata za čelo in klavir, koncertino za violino in klavir, dva godalna kvarteta, klavirski trio, suita po starih prileških narodnih motivih in cela vrsta manjših skladb. Saša Šantel ne pograbe tudi v Orkestralnem društvu Glasbene Maticе, v zadnjem času pa tudi v Sijanečevem simfoničnem orkestru.

Skromne vrstice pa ne prikažejo javnosti vsega plodovitega jubilarne dela, kajti to je skromen mož, v katerem se je združila slikarska in glasbena umetnost in mu vtičila redko značilnost, ki jo bodo proučili lažje le njegovi ožji prijatelji. Odličnemu jubilaru čestita ob njegovem jubileju vsa slovenska kulturna javnost.

Tečaji italijanske in ljubljani

Zavod za italijansko kulturo v Ljubljani objavlja, da se začnejo vpisi za pet trimesečnih tečajev italijanskega jezika in sicer: 1. elementarni tečaj v ponedeljek, sredo in petek od 16-17; 1. nadaljevalni tečaj v ponedeljek, sredo in petek od 17 do 18; II tečaj v ponedeljek, sredo in petek od 18 do 19. Poleg tega pa še za konverzациo v torek in petek od 18-19. Ti tečaji se bodo začeli v ponedeljek 15. marca in bodo trajali tri mesece. Vpisnina in obisk veljajo za ves trimesečni tečaj 35 lir. Za vse nadaljnjše informacije se je treba obrniti na sedež zavoda na Napoleonovem trgu 6-1 med 8-12 ter od 15-18, ob sobotah pa od 8-12.

Šport

Prvenstvo moštev v namiznem tenisu

Športna sekcija Hermesa organizira v nedeljo, dne 14. marca s pričetkom ob 14 v dvorani hotela Miklić prvenstvo moštev ljubljane. Ker je razpis takšen, da ima pravico sodelovanja vsak klub z le po enim moštvom, (5 igralci) in ker igra potem vsak klub z drugim na točke do petih zmag, obeta biti ta prireditelja repara zadnjega tekmovalca najboljših deveterice le s to razliko, da se bodo zdaj igralci borili za svoje barve in ne za posamezen uspeh. Korotan, ki bo nastopil s svojimi najboljšimi močmi z Bradeškom na čelu, mora braniti naslov v tem letu najboljšega moštva, ki si ga je priboril na prvenstvu pokrajine. Mladika, ki bo nastopila s Sirojnikom R. Reckom in Keržičem, bo nudila hud odpor in skušala doseči dobre uspehe, Hermes, katerega bodo zastopali tudi že znani igralci kakor Bogataj in Pozenel, pa bo moral napeti vse sile ter imeti precej sreče, če bo hotel ograziti Korotanova primat. Ker bodo igrali na dveh mizah, bo gledalec omogočeno si izbrati igro, ki jih bo bolj zanimala. Prepričani smo, da si bodo vsi gledalci, ki so zadnje tri nedelje z zanimanjem zasledovali tekmovalce deveterice, ogledali tudi nedeljske borbe. Vsaka igra bo napeta, ker so moštva izenačena. Vstopnina propagandna.

Mars : Mladika. Jutri popoldne ob 3 se bosta za Kolinsko tovarno pomerili enajstletci navedenih klubov. Vodstvi klubov se zavedata, da je treba igralcem igrar za bližnje prvenstvene nastope. Ker je že precej časa, odkar smo gledali zadnje tekme, bodo prijatelji nogometa gotovo prišli v lepem številu, da si ogledajo jutrišnja nasprotnika. Torej jutri ob 3!

Jutrišnji pari v državnem nogometnem prvenstvu: Torino : Venezia, Liguria : Milano, Atalanta : Vicenza, Lazio : Fiorentina, Bologna : Roma, Bari : Genova, Ambrosiana : Juventus, Livorno : Triestina. Od klubov pri vrhu bosta skoraj zagotovo zmagala Livorno in Torino; precejšnje važnosti pa bo srečanje med Juventusom in Ambrosiano. Oba sta na vrhu tabele in za oba sta točki zelo važni. Huda bo borba tudi v Bologni, kjer bo igrala Roma. Težko je reči, kdo bo spravljal točki. Tudi v Bariju bo vroče. Domača enajstletica, ki je dodaj že pokazala, da je ni podočjevat, čeprav je novinec med najboljšimi, se bo pomerila z gosti iz Genova. Kar moremo zatrditi o jutrišnjih tekmah, je le to, da bo Livorno še za nekaj tednov ostal najboljši med najboljšimi. Kako se bo pa spremenil vrstni red ostalih klubov, bomo pa videli po jutrišnjih rezultatih.

V B razredu so pa na sporedu te-le borbe: Pisa : Pro Patria, Pescara : Novara, Savona : Alessandria, Cremonese : Modena, Udinese : Brescia, Siena : Anconitana, Spezia : Palermo, Fanelia : Padova, Mater : Napoli.

V finskiem Lahtiju so zaključili pred dnevi finsko državno smučarsko prvenstvo. V teku na 18 km je bila velika borba, saj ima Finska na razpolago celo gardo odličnih tekačev. Pričakovali so, da bo zmagal svetovni in državni prvak na tej progi Kurikkala. Pa ni bilo tako. Prvo mesto je zasedel Silvennoinen v času 1:02.13. Kurikkala je privozil samo 15 sekund kasneje na cilj. — V kombinaciji je zmagal Hahtala pred Nikunenom. Ostra je bila tudi borba na 50 km, kjer je zmagal Ohonen, ki služi vojsko in se je do zdaj že večkrat sijajno izkazal v daljših vojaških patroljah pred Kurikkalo. Maratonsko progo je prevozil v času 3:08.39, drugi je bil Lauri Silvennoinen v času 3:09.30, tretji Komulainen 3:10.34.

Irvška nogometna reprezentanca se bo dne 11. aprila pomerila s slovaško. Tekma bo v Zagrebu. Revanžno srečanje pa bodo gledali v Bratislavi 6. junija.

V nemški državni nogometni zvezi je včlanjenih 8837 moštev. Niso pa v tej številki vštet še številna old boyska moštva. Nogometni šport je v Nemčiji najbolj razširjen.

Zadruga »Novinarski dom« bo imela svojo redno letno glavno skupščino v nedeljo, 28. marca t. l. ob 10 predpoldne v Novinarskem domu z običajnim dnevnim redom.

Obletnica kronanja papeža Pija XII. 60 letnica ljubljanskega knezoškofa dr. Gregorija Rožmana

V stolnici sv. Nikolaja bo v nedeljo 14. marca slovesna cerkvena proslava obletnice kronanja sv. očeta Pija XII. in šestdesetletnice našega prevzisenega gospoda škofa dr. Gregorija Rožmana a: ob 9.30 bo slavnostna pridiga, ki jo bo imel g. konz. svetnik dr. Janko Arnež, ob 10 slovesna pontifikalna škola sveta maša, po kateri bo prevziseni zapel zahvalno pesem in odmolil molitev za papeža. Za sklep bo stolni kor zapel papeško himno. Vernike vabimo, da se zahvalne slovesnosti v obilnem številu udeležijo.

2 Gorenjskega

+ Jurij Gosar. V Stari Loki pri Škofji Loki je na svojem domu umrl 10. suša ugledni gostilničar in posestnik g. Jurje Gosar. Blagega rajnega so pokopali v petek popoldne na pokopališču v Stari Loki. Sv. maša zadušnica bo v Ljubljani v cerkvi Marijinega Oznanjenja 17. suša ob 7.

Obvestila

Obdelovalci mestnih vojnih vrhov, ki jim je mestna občina odstopila svoja zemljišča za obdelovanje, dobe po blagohotni naklonitvi županstva najpotrebnejša zelenjadna semena in umetna gnojila po polovični ceni. Zglasa naj se v sobi št. 35 mestnega gospodarskega urada v Beethovnovi ulici št. 7, kjer dobe nakaznice in vsa pojasnila, tako da pridejo na vrsto v ponedeljek, 15. t. m. dopoldne od 9 do 12 prosilci za začetnicami A do G, popoldne od 15 do 18 pa prosilci za začetnicami H do K, a v torek, 16. t. m. dopoldne od 9-12 za začetnicami L do P in popoldne od 15-18 obdelovalci za začetnicami R do Z.

Interesente za dolenski semenski krompir vabi kmetijski odsek mestnega gospodarskega urada, naj se prijavijo v sobi št. 35 v Beethovnovi ul. 7 v sredo, 17. marca oni za začetnicami priimkov A do M, v četrtek, 18. marca pa interesenti za začetnicami N do Z, a v soboto, 20. t. m. med 9 in 12. uro naj se javijo morebitni zamudniki. Pri delitvi tega krompirja bodo prišli prvenstveno na vrsto tisti, ki niso dobili danskega krompirja. Vsak interesent naj s seboj prinese posestni list ali te listini podoben dokument (pogodbo, potrdilo o najemu itd.) in osebno izkaznico. Hkrati opozarjamo vse prejemnike nakaznic za danski semenski krompir, ki krompirja niso dobili, naj te nakaznice vrnejo v sobi št. 35 v Beethovnovi ul. 7 v ponedeljek, 15 in v torek, 16. t. m. med uradnimi urami, ker bodo drugače ostali v evidenci Vis. komisariata, kot bi bili krompir dobili.

Interesente, ki so se prijavili za semenski oves vabi kmetijski odsek mestnega gospodarskega urada, naj sami pridejo po nakaznice od ponedeljka, 15. t. m. dalje med uradnimi urami v sobi št. 35, II. nadstropje v Beethovnovi ulici št. 7. S seboj morajo prinesiti posestni list, najemno pogodbo ali tema listinama podoben dokument ter osebno izkaznico.

Oglejte si razstavo »Knjižic«

v izložbah Ljudske knjižarne in Nove založbe. Celotna zbirka šteje 210 zvezkov.

Stitichezza ZAPRTJE
E DIGESTIONI DIFFICILI - IN TEZKA PREBAVA

TISANA CISBEY
DELIZIOSO THÉ - OKUSNI ČAJ
LASSATIVO - DEPURATIVO - DIGESTIVO
KI MENČA, ČISTI IN POMAGA PRISILJATI
GIOVA A STOMACO - INTESTINO - FEGATO E RENI
POMAGA ZA ŽELODEC - ČREVA - JETRA
IN OBISTI

TISANA CISBEY

L. 6.60 LA SCATOLA - L. 0.75 LA BUSTA
IN TUTTI I FARMACI
L. 6.60 SCATOLA - L. 0.75 ZAVOJČEK
IDEM IN TUTTI I FARMACI

LAVOR. C. MANZONI & C.
VIA VELA 15 - MILANO

Umrli je gospod

Franc Blanč

uradnik Zavoda za meteorologijo in geodinamiko kr. univerze

Bil je neumoren delavec in svojim stanovskim tovarišem najboljši drug.

Bodi mu ohranjen časten spomin.

Pogreb bo v soboto, 13. t. m., ob 14.30 iz kapelice sv. Antona na pokopališču k Sv. Križu.

REKTORAT KR. UNIVERZE V LJUBLJANI.

Zamolčani Napoleon

Kakor omenja, izpoveduje in odkrito priznava sam Napoleon, se je torej dogodilo tako, kakor je porogljivo odgovoril na papeževo izobčenje; zares je padlo orožje njegovim vojakom iz rok. Pa ga jim ni iztrgal sovražnik, niso ga zgubili v ognju slavnega vojskovanja, ne! Sami so ga metali stran. Moč Napoleonovih vojakov se je sama razorožila, kakor pravi Napoleon »zaradi njihove nesrečne zaslepljenosti«. Oslepele so in hkrati oglušeli za glas svojega vodje.

Tudi Chateaubriand piše: »Našim vojakom se je zdelo, da so jim odmrle noge; njihovi vijoličasti in premrli prsti so spuščali orožje, kajti če so ga držali, so jim odmirale roke; metali so ga na tla in sneg ga je pokrival ter ga zagrebal v majhne gomile... Vzhajajoče sonce je ožarjalo vojake, ki so ležali mrtvi in zmrzli.«

Dne 6. novembra je Napoleon pri Orki sežgal spiske, v katerih je popisal grozo izredne zime, da potomci ne bi zvedeli za njegov pretresljivi poraz. Toda bolj obtožujoče od vsakršnih zapiskov so ohranile večnost trpljenje in grozo podobe Alberta Adama, o čigar ljudeh so dobesedno pravili, da niso drugega kakor kost in koža.

Zelo zanimivo je Tolstojev mnenje o teh dogodkih. V »Vojni in miru« piše: »V Rusiji je bila vojska ista, prav tako tudi generali, priprave in povelja, prav tako trdno in odločno je bilo poveljstvo; tudi on sam (Napoleon) je bil isti. Vedel je to in vedel tudi, da je izkušenejši kakor prej. Tudi sovražnik je bil isti kakor pri Slavkovi in Friedlandu. Toda kakor da je začarana, mu je strašno zavijetna roka medlo omahnila... In vedel je, da so v vojskovanju izkušeni ljudje iz njegove okolice vsi isto čutili... Bilo je kakor v sanjah, ko nas zasleduje kak sovražnik in planemo nanj s tisto grozno silo, o kateri smo prepričani, da ga bo uničila, in ga tudi zadenemo, v tem pa začutimo, da nam je roka brez moči in kakor čunja zelo

omahnila, ob spoznanju lastne nemoči pa začutimo, kako nam dušo prevzema strah pred neubranljivo pogubo. Pa ni samo Napoleona prevzel občutek, podobno tistemu, kakršnega imamo lahko v sanjah, ko nam neobgledno omahne strašno zavijetna roka, ampak tudi vsakega generala francoske vojske, tudi vsakega izmed tistih, ki so jim pripadali in ki jim niso pripadali, je prevzel podoben občutek strahu.«

Ker je Tolstoj razkolnik in nasprotnik papeževe miselnosti, si seveda ni upal dati papežu zadostnega s tem, da bi nedoumljivi poraz Napoleona in njegove vojske pripisoval papeževi kaznujoči besedi in cerkvenemu izobčenju; zato njegov duh in njegov izredno prodorni pogled spričo nenavadne nemoči in opešanja sile in poguma francoske vojske ne najde druge razlage kakor nekakšno nedotakljivo, nevidno, nerazumljivo in skrivnostno moč, ki jo imenuje »čarovnija«.

»Prvi večer,« je rekel Napoleon knezu Molléju, »sem bil že zmagoval gospodar sveta in sem imel pod svojim poveljstvom najboljšo vojsko novih časov. Naslednji dan pa mi ni nič več ostalo.«

Tako je iz te čez polmilijonske vojske poginilo na sto tisoče mož in Francija je zgubila najlepši cvet svojih vojakov, svojih mož in svojih prebivalcev, ki so bili sposobni za orožje... in to, lahko rečemo, brez sodelovanja človeškega sovražnika! Ni jih samo zgubila, ampak jih je zaman zgubila, še huje kot zaman, kajti — kar je bilo za Napoleona najbolj usodno — narodi so se rešili slepila o njegovi nepremagljivosti in čaru njegove osebe, medtem pa so sovražniki spet dobili zaupanje vase. In šlo je še dalje: v sami Franciji so tisti, ki so se cesarju prej prilizovali, začeli zpovedovati in pogumno izjavljati svoje njemu nasprotno prepričanje ter odkrito presojeti njegovo delo, njegove načrte in njegove ustanove. Ko je Murat, Napoleonov svak, prišel v Gumbinnen, je sklical svoje častnike in jim rekel: »Bilo bi noro še nadalje služiti človeku, ki je zblaznel. Njegovo delo ni več blagoslovljeno!«

Sam Napoleon se je ob Maletovi zaroti in spričo vedenja vladnih predstavnikov ob tem dogodku bridko razočaral glede svojega znanja in svoje podločnosti, v njihovo ljubezen, v njihovo zvestobo, v njihovo zaupanje vanj in v njihovo navezanost na njegovo rodo-

vino. Spričo popolne in splošne spremembe čustev, so se začeli vojaki oproščati svojih vojaških dolžnosti, vojaški novinci se niso javljali in ponekod so izbruhnile vstaje. Hkrati je ruski poraz pomenjal tudi velikansko gmotno škodo, čeprav sploh ne štejemo deset milijonov zlatih frankov, ki so padli v ruske roke med umikom. Kdor bi hotel nepristranskega pouka o Napoleonovem pohodu v Rusijo z vojaškega stališča, mu svetujem delo L. G. F.: Vojska z Rusijo (Paris, Gougly). Pisec je tako nepristranski, da jemlje svoje podatke po večini iz sovražnikovih poročil.

Vse to nam dokazuje silo papeževe obsodbe!

Papež in Napoleonovo ujetništvo.

Bralec bi morda lahko govorjal, češ da ima pri razmerju med dejstvi, omenjenimi v obeh prejšnjih poglavjih, opraviti tako imenovano »naključje«. Že mogoče. Toda iz naslednjega bo bralec glede ravnanja, ki ga je sam Napoleon zaukazal za papeža, in med usode obeh razkril take čudovite podobnosti in razlike, da mu bodo nehotе vsiljevale misel na vodstvo višje roke; verni pa bo ugotovil, da se uresničevali stari pregovori, ki pravijo, da »še Bogu ne mudi, a ne pozablja« in da »božji nilini meljejo počasi, a na drobno«. Podoben pregovor tudi pravi, da »Bog ne plačuje vsako soboto«. Le pogledjmo:

a) Napoleon je papeža dvakrat zaprl (Pija VI. l. 1796 in Pija VII. 1809), tudi Napoleon je bil dvakrat zaprt (l. 1814 in l. 1815).

b) Napoleon je imel Pija VII. zaprtega na dveh krajih: v Savoni in Fontainebleauju (če ne štejemo krajev, kjer ga je ukazal začasno zadržati), tudi Napoleon je bil zaprt na dveh krajih: na Elbi in na Sveti Heleni.

c) Oba papeža sta kot jetnika potovala 153 dni (Pija VI. so prišli dne 20. februarja in je prišel v Valenzano dne 14. julija, toda s presledkom 38 dni, ki jih je prebil v Briançonu; Pij VII. je od prijema v Rimu do prihoda v Savono potoval 46 dni). Obe potovanji ujetega Napoleona sta tudi trajali 153 dni; 14 dni je potreboval za potovanje na otek Elbo (od 20. aprila do 4. maja), vse drugo pa za potovanje na Sveto Heleno, če si mislimo, da je prišel v Longwood šele dne 10. decembra.

Nikdar v vsej zgodovini vojn se še ni zgodilo, da bi ljudstvo bežalo pred lastnimi vojaki in se pridružilo umikajočemu se sovražniku

Berlin, (DNB). O trumah beguncev, ki so se takrat, ko so nemške čete sklenile oditi s kavkaškega sveta in ozemlja ob Donu, na vse načine prizadevali, da bi se rešili pred prodirajočimi sovjetskimi četami, piše vojni dopisnik naslednje:

Strah pred bližajočimi se sovjetskimi četami je bil po vseh vaseh in mestih, zlasti pa še na Kavkazu tako velik, da so ljudje rajši zapustili svoje domove in s tem večino svojega premoženja, kakor pa da bi spet prišli pod Sovjete. Stori se to, da bi rešili vsaj svojo svobodo in golo življenje. S tem se je pokazalo, kako misli prebivalstvo Sovjetske Rusije o boljševizmu in kako je proti njemu razpoloženo. Prepričljivejšega dokaza o tem pač ni. Treba je pripomniti, da niti eden teh beguncev, ki so s svojimi družinami sledili nemškimi vojaškimi oddelkom, ni bil k temu prisiljen. Nemško vojaško poveljstvo je imelo najtežje pomsleke proti tem trumam beguncev sredi najtrše zime, zakaj ni jim moglo zagotoviti niti oskrbe z živili niti jim dati na razpolago primernih bivališč. Obstojala je tudi velika možnost, da bi ta val beguncev ustavil promet po cestah, zaradi česar bi občutno motil potek vojaških premikov.

Ob dolgih vrstah tovornih avtomobilov, s katerimi so se vozile nemške čete — piše vojni poročevalec — so se pomikale vse od obzorja neskončne ruske stepe sem trume sani in voz z begunci. Cel narod je zapuščal svojo domovino. Ob vrstah tovornih avtomobilov so jahali konjeniki, ki so dobili orožje od nemške vojske, ter prevzeli v varstvo begunce. Tako so prepotovali begunci že več sto kilometrov po stepi. Človeku so se nudili prizori, ki jih doslej v vojni še nikjer ni doživel, prizori, kakršni si predstavljamo iz dobe velikega preselejanja narodov. Skupaj z nemskim vojaštvom se pomikala kar cela gorska in stepna plemena. Ljudje so prosili, naj jih Nemei za božjo voljo nikar ne pustijo tam, naj jih vzamejo s seboj, da ne bi spet prišli Sovjetom v roke. Celotna premikajoča se vlaka so skakali, da ne bi ostali tam. Obesili so se po stopnicah vagonov, stali na odbijačih ali pa so zlezli na streho ter se tako peljali z nami kljub silnim enežnim viharjem, ki so brli. »Doselej se pač še ni nikdar v zgodovini vojn zgodilo,« tako končuje svoje poročilo nemški vojni dopisnik z vzhodnega bojišča, »da bi ljudstvo bežalo pred lastnimi vojaki in se priključilo prostovoljno umikajočemu se sovražniku.«

Velika ruska zimska ofenziva docela zvedenela Na jugu so nemške čete spet na pohodu proti vzhodu in naskakujejo Harkov

Berlin, 12. marca. s. V berlinskih vojaških krogih razpravljajo o ciljih, ki so jih Sovjeti zasledovali z njihovo veliko zimsko ofenzivo ter poudarjajo, da so doslej dosegli le neznatne uspehe v primeri z načrti, ki so jih nameravali uresničiti. Boljševiki so hoteli osvojiti vso Ukrajino ter nemške čete pognati čez Dnjeper. Prepričani so bili, da bodo spet zagospodarili nad vsem Črnim morjem in znova zasedli Krim. To izpričujejo smeri napadov sovjetskih čet meseca februarja ter naspornitkov izjave. Sovjeti so se najbolj zmotili, ko so sodili, da je tako imenovana nemška gibljava obramba znak popolne izčrpanosti nemških sil. Sovjetsko vrhovno poveljstvo je zadržano računalo, da se bo-

do nemške čete pod silovitimi ruskimi pritiski umaknile iz bojnih črt ob Doncu. Zato je poslalo več oklepnih armad proti Dnjepropetrovsku in Zaporozju. Nemške čete pa so tedaj prešle v protinapad in te sile uničile. Tako je prišlo do novega razvoja v bojnih nastopih. Poslej je namreč pobuda v vojskovanju vzdolž tega okeana prešla v nemške roke. Nemške čete korakajo spet proti vzhodu. V berlinskih vojaških krogih pravijo, da je središče teh bojev zdaj južno od Harkova, kjer bi se Rusi radi masčevali za udarce, ki jim jih zadajajo nemške čete pri Orlu. Tu pošiljajo Sovjeti v boj tudi čete, ki so se bojevale v obkoljenem Stalingradu.

Leto dni »prostovoljnega zapor«, ki se je zanj odločila argentinska polarna odprava

Večja skupina polarnih raziskovalcev in njihovega pomožnega osebja se zdaj spet pripravlja, da odrine z ladjo iz argentinske prestolnice Buenos Airesa proti južnemu koncu Atlantskega oceana v še dokaj malo raziskano deželo okrog Južnega zemeljskega tečaja, v tako imenovano Antarktiko. Namerava ostati leto dni na meteorološki postaji, ki so jo ustanovili na zadnjem obljudenem otoku na južnem koncu Atlantika, na otoku, ki pripada skupini Orkadov.

Ti ljudje, ki mirno opravljajo to službo že celih deset let, da bi svoje ugotovitve in odkritja dali na razpolago morskim plovbi in letalstvu, gredo za leto dni takorekoč v »prostovoljni zapor«. Res je tako, da bodo mogli le prvih trinajst tednov v poletnem času živeti zunaj na prostem, ostalih štirideset tednov pa bodo morali ostati kakor v zaporu na omenjeni meteorološki postaji na Orkadih. Letošnja odprava namerava odpeljati s seboj gradivo za novo poslopje, ki ga bodo tam postavili, poleg drugega pa bo vzela s seboj tudi motor na veter za električno centralo.

Meteorološka postaja na skrajnem južnem otoku Orkadov je z ostalim svetom zvezana samo po radiu, ki trikrat na dan oddaja vremenska poročila argentinski »Narodni vremenski opazovalnici«. Zbiraj najraznovrstnejše podatke, kakor o ledenikih, o njihovi tvorbi in premikanju, posebej se o premikanju morskega ledu, o tem, kje so in kako potujejo področja nizkega in visokega zračnega pritiska, o viharjih in o vsem drugem, kar bi utegnilo priti prav mornarjem na odprtih morjih in za podrobnejše poznanje krajev okrog Južnega zemeljskega tečaja.

Med člani letošnje odprave so vremenslovci, radiotelegrafisti, elektromehaničar, mizar in kuhar, poleg drugih pa še nekaj članih častnikov. Vodja ekspedicije letos že četrto odhaja na to pot in bo potemtakem že četrto leto njegovega življenja na omenjenem samotnem otoku južnega Atlantika.

Argentinska vlada je ustanovila na Orkadih tudi že prvi poštni urad. Edini uslužbenec na tej postaji bo radiotelegrafist. Filatelisti bodo imeli priložnost, da si bodo lahko preskrbeli novo redkost za svoje zbirke, namreč pečat nove polarne pošte. Člani te polarne odprave bodo z omenjenega otoka poslali samim sebi in drugim pisma, na ka-

Sovjeti zahtevajo od Anglije žito

Stockholm, 12. marca. s. Po zadnjih obvestilih je sovjetska vlada poslala angleški vladi zahtevo, naj po možnosti čimprej pošlje v Rusijo žito, in sicer iz Indije, ker je ta dežela Sovjetski Rusiji najbližja. Rusko prebivalstvo trpi, kakor se zdi, lakoto in vlada ne ve, kaj bi storila sprčo pomanjkanja žita in pšenice, ki vlada v deželi. Položaj glede prehrane v Sovjetski Rusiji je zdaj strašen. Kruha in krompirja je silno malo, mesa in masčob pa sploh ni. Ko je britanska vlada prejela prošnjo, naj Sovjetski Rusiji pošlje žito iz Indije, se je znašla v veliki zadregi, zakaj, kakor je znano, žita tudi v Indiji sami zelo primanjkuje.

Nohti — zdravilo zoper kašelj

Malokomu bo znano, da je noht po sestavi prav podoben človeški koži. Sestavljena ga namreč mehka celularna in pa debelejša roženasta plast. Po prvi se noht debeli, roženasta plast pa se stalno pomika naprej. Noht torej zmeraj raste v debelino in dolžino. Roženasti del nohta ima svojsko bledikasto barvo, ker so krvne žilice spodaj nevidne.

Nohti prav počasi rastejo, povprečno tui milimetre na mesec. Da se noht na roki docelo obnovi, traja 120 do 140 dni, na nogah pa 180 do 300 dni, pri debelem palcu pa celo nad eno leto.

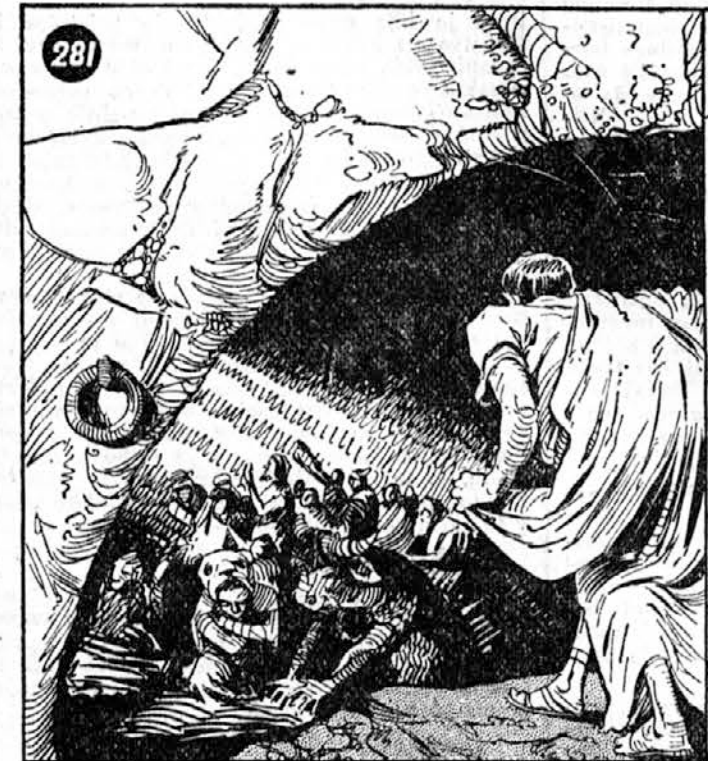
Nohti na prstih navadno ne zrastejo več kakor pet centimetrov, ker se pač stalno obrabljajo, tudi če jih ne strižemo. Vse drugače pa je, če jih kdo skrbno neguje. To se je zlasti dogajalo na Kitajskem, kjer so imeli mandarinji nekako posebno pravico, da so nosili nepostržene in prav dolge nohte. Dolgi nohti so veljali za znak posebne čistiljivosti.

Na Kitajskem je človek še danes imeniten, če ima dolge nohte. V tej deželi so ljudje, ki jim

kmetica. Potlej pride na red spet košnja, setev ajde, obrezovanje in privezovanje trt v Liscu in Gori. Saj gre že na jesen. Sonce greje rumeno, nežneje. Stareci in starke spet sedajo na klopi pred hišo, brskajo z gorjanci po pesku, odmetavajo odpadajoče listje in mislijo na stare dni. Jesen je kar hitro tukaj. Hoste so dobile rdečkasto rumeno barvo, po poljih se vlačijo megla, in sonce se zmeraj bolj kuja. Kar nič ga ni na spregled... Kajpa, mrza, in megla se boji! Dež rosi vedno gosteje. Mrzlo postaja. Moj Bog, grozdi in ajda sta še zunaj! Da bi le ne pritisnila slana. Za vinom bi se lahko potlej obrisali, in piti bi morali vodo. S pričakovanjem čakajo sončnih dni. Takrat se udere mlado in staro v vinograde, iz grl se rodi pesem, vrisk orjio med zidanici. Kar živo je in zdi se, da se je vsa vsa preselila v Liscu in Goro. Ogovarjajo se. Letos je malo slabše. Predlanskim je bila dobra letina. Seve, zmeraj ne more biti enako. Saj tudi matere ne rodé vedno le dobre in pridne otroke. In trta ni človek, vse je odvisno od Boga, ki je naš Stvarnik, Gospod in Gruntar čez vse gruntarje, ki vodi in vidi vse... No, pa pijače bo kljub temu dovolj. Žejni ne bodo. Zavoljo ajde se pa res ne smejo pritoževati. Dobro je obrodila, že dolgo ne tako. Potlej so spet zapeli cepci, zaškripala so vrata v kaščo in gospodar je z užitek brodil po letošnjem žitu. Gospodinja je doletela, koliko mora v mlin, da bo za prvo silo pri hiši. Pa sinu morajo poslati, ki študira v mestu. Odbili mu bodo pri kvartirju, kar se mu bo precej poznalo, ko je tako huda za denar... Z žitom ne bo treba skopariti in ob praznikih si bodo mirne vesti privoščili pogače in belega kruha. Lačni in žejni torej ne bodo. Bogu so hvaležni in v cerkev gredo z veseljem in s hvaležnostjo v srcih. Na dan vseh mrtvih pomolijo na okinčanih grobovih, prižgo sveče in se nehoti tudi sami spomnijo smrti, ki hodi in straši s svojo koso noč in dan. Danes meni, jutri tebi. Nič ne pobara, si reven, bogat, koliko let imaš zarezanih v koledar, temveč samo pravi: zrel si, z menoj greš... Tako umreš, postaneš zemlja, duša pa živi naprej, pri ljudeh ostane sponin dober ali slab, kakor si živel. Tako je naše življenje: prideš, zaživiš in umreš. Kratka je doba, ki ti jo je zapisal Gruntar vseh gruntarjev. Ta še najpravičnejše meri svoje davke, brez pomena, in ti ne treba nikomur popravljati. E, na Martinovo pa je življenje! Takrat pozabi kmet na vse. V zida-

HENRIK SIENKIEWICZ

ROMAN V SLIKAH

281. Vinicij je takoj po prihodu v gledališče izginil skozi majhna vrata v prostore, kjer so čakali kristjani. Ko so se mu oči navadile teme, je zagledal nekako veliko, nizko in temno dvorano, kamor je luč prihajala samo skozi zamrežene odprtine. Tam je videl gruče čudnih bitij, podobnih volkovom in medvedom. Bili so kristjani, zašiti v živalske kože. Eni so stali, drugi klečali molili. Matere, podobne volkuljam, so na rokah nosile otroke. Iz teh preoblek pa so žareli radostni obrazi in svetle oči, polne nadzemske blaženosti in hrepenenja po mučeništvu.

Vinicij jih je spraševal po Ligiji, toda nihče mu ni odgovoril.

282. Hodil je med njimi, se spotal ob tiste, ki so bili omedleli od vročine in slabosti, zakaj zrak v tem prostoru je bil zaduščen, da je slabost začela obhajati še njega. Začel je na glas klicati Ligijo in Ursusa, dokler se mu ni oglašil možki v medvedji koži ter mu dejal:

»Gospod, v ječi sta ostala. Mene so odvedli zadnjega, pa sem videl.«

Bil je kamnar, v čigar hiši je Peter krstil Vinicija. Vprašal je Vinicija šepetaje, če bo Peter v gledališču, češ da jim bo laže umreti, ako bodo vedeli, da je apostol z njimi.

»Med Petronijevimi ljudmi je, preoblečen v sužnja. Glej name, ko boste šli v areno, pa ti ga bom z glavo pokazal,« mu je povedal Vinicij.

Ženske v ameriški vojski, letalstvu in mornarici

Stockholm, 12. marca. s. V Ameriki so začeli bojovniški oddelkom priključevati tudi ženske. Do sedaj je čez 16.000 žensk stopilo v aktivno službo v vojski, mornarici in letalstvu, drugi tisoči se pa urijo. Z januarjem 1944 bi po uradnih računih moralo biti v bojovniških oddelkih mobiliziranih dve sto tisoč žensk.

SGARAVATTI SEMENTI S. A., PADOVA

Sementi di Ortaggi, Foraggi e Semina za zelenjavo, krmila

Chiedere offerta. — Zahtevajte ponudbo.

TONE GLAVAN: Zemlja je zadihala

IZVIRNI ROMAN

Življenje je minevalo prav za prav hitro. Komaj je zima odkurila s svojimi mrazom in se je priseljala pomlad in z njo velika noč, že je sililo poletje v deželo. Sonce je zorelo žito — in dobro je znalo —, palilo kmete na njivah, da jim je curljal znoj s čela in vrata za erajco. Delo je bilo v najhujšem zagonu. Kmetje so vstajali še pred soncem, kosili, ko je bila še rosa, ker takrat je trava bolj mehka, zažrtkovali kar na travniku in delali dalje. Kadar se je sonce kujalo in se je napravljalo k nevihti, so pohiteli v strahu, da jim neurje požene ves pridelek k zlu. Zeme so se med delom križale in zdihovale, možki pa so priganjali. Hvala Bogu, nevihta je odvihrala drugam. Zdaj gotovo strši kje v Selskem zatišju. Kmetje si vselej oddahnejo in prično mirneje delati. Pšenica je šla v klasje. Misliti bo treba na žančice. O, moj Bog, toliko bo žita, da še v kaščo ne bo šlo! In kje dobiti toliko žančic? Da, Smrekarjeva bi že bila, Hribarjeva tudi, potlej še Znidarica, morda še Srkavka, ne, Mirče ne bodo prosili, ta bi ne šla za noben denar, pa tudi delo ji smrdi, čeprav je dobra delavka. No, saj jih bo kmalu dovolj. Kmet šteje na prste: »Ena, dve, tri, štiri... pre-malo...« Poiskati bo še treba in si jih čimprej zagotoviti, kajti potlej bo težavno. Vsi bodo pritisnili in ti se lahko obrišeš pod nosom in sam žanjš. Je nočes, da ti bo pšenica zgorela na soncu... Zapeli so prvi erpi in padli so prvi snopi. Lej no, pri Glavičevih že žanjejo! Ranteči tudi, o, Bebrovi, lej jih no, tiče! Jernejčevi imajo pa že v kozolec. Mejdunaj, ti pa znajo! Boštjan kar zvije... Dober gospodar je, in če ne gre, udari z bičem. Mora iti. Da, tudi ženo ima pridno. Pa život se ji nekam veča. Kmalu bo zajokal mlad Boštjanček, pravijo. Ali pa Minka, kaj veš. Bogu ne moreš gledati pod prste, oporeka

nico gre, vabi s seboj, kar leze in gre, ter pije in poje do pozne noči. To je praznik jeseni, praznik sadu.

Jesen leze vedno bolj v zimo. Sneg naletava in številke na koledarju se vedno tanjšajo. Joj, december je že! Kako hitro je leto nakoli. Čez deset dni bo že sveti večer. Janez še vedno ni nič pisal, če misli priti domov. Lepo bi bilo, da bi bila vsa družina zbrana. Vsaj na sveti večer, ki je praznik družine. Skoraj pri vsaki hiši pričakujejo postarja in so kar žalostni, če krene mimo njihove v drugo. Končno pa je le vsak zadovoljen. Dobil je pošto. Janez, Tone, Jože, Pepca, vsi bodo prišli domov, samo Antončkovega ne bo. Nobenega glasu ne dá od sebe. Bog ve, kje se klati, če je sploh še med živimi. V miru in zadovoljstvu preživé božič, dočkajo novo leto in s pričakovanjem trgajo otroci prve listke na novem koledarju, ki so ga dobili pri trškem trgovcu. Otroci so hitri, ker je tudi čas spešen.

Tako je življenje na vasi. V bistvu se vsako leto ponavlja, a človeku se zdi, da je vedno drugače: lepše, popolnejše in sočnejše...

Ko je Minka omenila, da čuti nekaj pod sream, je Boštjan od veselja poseknil. Kakor otroka jo je dvignil v naročje, jo zibal in bil nežen kot še nikdar.

»Ti moja Minka, moja Minka!« je govoril in ji gledal v oči.

Tudi ona je bila srečna z njim.

Delati je ni pustil veliko.

»Pusti, Minka, bo že Pepa! Ti se ne smeš pretegniti. Otroku bi lahko škodilo. Ali bi ne bilo škoda, če bi bil revček vse življenje pokvečen in nesrečen. Viš, jaz bi bil kriv, ker sem te pustil delati... Ne, ti kar lepo pusti! Če ne bo Pepa, bo pa počakalo, saj ušlo nam tako ne bo.«

Tako ji je govoril in obema se je dobro zdelo: Minki, ki je videla, kako skrbni mož zanj in se boji za otroka, in tudi njemu, da je lahko dobro svetovati. Saj drugače ji tako ni mogel dosti svetovati. Vse mu je že prej brala v očeh, še ko določno misli ni...